

บทคัดย่อ

งานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มุ่งเน้นศึกษาปรากฏการณ์การชม/ใช้สื่อโทรทัศน์ในระดับชีวิตประจำวัน โดยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดจากแนวการศึกษาผู้ชมแนวใหม่ในทางวัฒนธรรมศึกษา และแนวทฤษฎี และวิธีการศึกษาเชิงชาติพันธุ์วรรณาในทางสังคมวิทยาชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาไว้สองประการสำคัญคือ ประการแรกเพื่อศึกษาทำความเข้าใจกิจกรรมการชม/ใช้สื่อโทรทัศน์ของบุคคลภายใต้บริบททางสังคมหนึ่ง ๆ ว่าเป็นไปเช่นใด และประการที่สองเพื่อศึกษาทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการชม/ใช้สื่อโทรทัศน์ในระดับชีวิตประจำวันและบริบททางสังคม ดังกล่าวว่ามีส่วนสัมพันธ์ต่อกันอย่างไร ในการศึกษาภาคสนามผมได้เลือกศึกษากิจกรรมการชม/ใช้สื่อโทรทัศน์ในชีวิตประจำวันของพ่อค้า-แม่ค้าข้างถนนกลุ่มหนึ่ง ซึ่งทำงานหารายได้จากการขายของ ยามค่ำคืน บนถนนสายหนึ่งในเมืองเชียงใหม่ ในฐานะนักชาติพันธุ์วรรณา ผมได้เข้าไปทำความรู้จัก สร้างความสัมพันธ์ สังเกตการณ์ และมีประสบการณ์ร่วมกับชีวิตประจำวันยามค่ำคืนของพวกเขาเป็น เวลากว่า 6 เดือนเศษ คือระหว่างต้นเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2541 ถึงต้นเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542 ใน การทำความเข้าใจแง่มุมต่าง ๆ เกี่ยวกับชีวิตทางสังคมวัฒนธรรมเหล่านั้น ผมได้ใช้วิธีการปรับตัวเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของปรากฏการณ์ที่สนใจศึกษาเพื่อที่จะพยายามตีความทำความเข้าใจแง่มุมต่าง ๆ เหล่านั้นผ่านมุมมองของผู้ถูกศึกษาเองเป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้ทั้งในการตีความทำความเข้าใจและการ เสนอผลการการศึกษา ผมจึงไม่อาจปิดกั้นบทบาท ตัวตน และจุดยืนทางความคิดไปได้แต่อย่างใด

สำหรับการนำเสนอผลการศึกษา ในฐานะผู้เขียน ผมจึงได้เลือกนำเสนอความเข้าใจในแง่มุมต่าง ๆ ให้อยู่ในรูปแบบของเรื่องเล่า ผ่านการเล่าเรื่องโดยผมเอง โดยได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 6 บทด้วยกันคือ บทที่ 1 เป็นบทนำที่ได้กล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีวิถีวิทยาและขอบเขตของงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ บทที่ 2 ได้เน้นเสนอชีวิตการงานยามค่ำคืนของพ่อค้า-แม่ค้าแผงลอยบนถนนสายหนึ่งในเมือง เชียงใหม่ ตลอดจนบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่เลือกศึกษานี้ ในบทที่ 3 ได้เสนอ ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำสื่อโทรทัศน์เข้ามาใช้เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตการงานยามค่ำคืนของพ่อค้า-แม่ค้าข้างถนนกลุ่มนี้ บทที่ 4 ได้เน้นนำเสนอความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการของการชมละครน้ำเน่าทาง โทรทัศน์ในชีวิตประจำวันของกลุ่มแม่ค้าข้างถนน บทที่ 5 ได้เสนอแง่มุมความเข้าใจเกี่ยวกับการเล่น พนันผ่านเกมการแข่งขันฟุตบอลจากสื่อโทรทัศน์ในชีวิตประจำวันของพ่อค้า-นักพนันกลุ่มหนึ่งบนถนน สายนี้ และบทที่ 6 เป็นบทสรุปสังเคราะห์ความเข้าใจทั้งหมดจากผลการศึกษาและข้อเสนอแนะบาง ประการต่อการศึกษาทำความเข้าใจผลพวงทางสังคมจากเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ในระดับชีวิต ประจำวัน

จากการศึกษาครั้งนี้ อาจกล่าวสรุปได้ว่า การทำความเข้าใจผลพวงทางสังคมของสื่อโทรทัศน์ ในระดับชีวิตประจำวันของผู้คนในสังคมไทยจะต้องให้ความสำคัญต่อ การพิจารณาเงื่อนไขเชิงสถาน การณ์และบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องและการมองผู้ชมโทรทัศน์ในฐานะผู้กระทำเป็นนักถอดรหัสที่ตื่นตัว ผู้สามารถตีความให้ความหมายต่อสื่อโทรทัศน์ ทั้งที่เป็นเนื้อหาและตัวสื่อกลาง และนำมา ใช้สรรค์สร้างเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตประจำวันของพวกเขา